

ERRSI TEATAJA

NOVEMBER 2009

KONVERENTSI „RAHVAST JA TANTSUST“ ETTEKANNETEST *

KAERAJAANIMISEST * KESET EUROOPAT ÕPITI EESTI TANTSU * KES PÜRGIVAD

MTP2le * VÄÄRT LUGEMIST MTÜle * SELTSID MINU ELUS *

EELVAADE KONVERENTSILE „RAHVAST JA TANTSUST“

4. detsembril kell 9.45 Tallinna Ülikooli Tallinna saalis algaval konverentsil räägitakse rahvast ja tantsust ning rahvatantsust laiemas ja kitsamas mõistes.

Tallinna Ülikooli tantsuajaloo teadur **Sille Kapper** kinnitab oma ettekandes, et „rahvatantsu-uurimine ei ole kindlasti enam ainult minevikku vaatamine. Siiski ei saa ka öelda, et rahvatantsu aja- ja kujunemisloos oleksid kõik valged laigud kaetud nii, et sellealase uurimise võiks lugeda lõpetatuks.“ Põhimõistetest kõneldes toob Kapper esile sõna „rahvatants“ mitu tähendust: „...Tema algse tähenduse (folkloorne ehk rahvapärismuusika tants) kõrval on tekkinud teine tugev tähendus: sellega tähistatakse vaba aja harrastust, kus käiakse grupina koos tantsimas taaselustatud vanu tantse või uut eesti autoriloomingut, sageli kaasneb tantsude õppimisega füüsiline treening, mille raskusaste ja osatähtsus võib küll olla erinev. Selle nähtuse rahvatantsuks nimetamise vastu on vahel püütud võidelda, näiteks rahvatantsupidude ümbernimetamisega tantsupidudeks, kuid võitlus pole väga edukas olnud – tantsupeol esineja on ikka rahvatantsija.“

TLÜ tudeng **Maria Uppin** tutvustab oma uurimust kaasaegsete tantsutermine kasutamisest rahvatantsutrennis: „Leian, et kaasaegse tantsu sõnavara eesti tantsus on aktuaalne muuhulgas ka selle tõttu, et noori õpetajaid, kellest paljudel on ka tantsualane kõrg- või eriharidus, leidub üsna palju ning nagu näha järgmise, 2011. aasta tantsupeo korraldusmeeskonnast kujundavad nad olulise osa eesti rahvatantsu maastiku tulevases näost.“

Ajakirjanikud **Kadri** ja **Sulev Valner** tõdevad, et alates 1990. aastast pidude sisulist analüüsi pole ajakirjanduses ilmunud. Kas ongi seda vaja? Millest on see tingitud? Kas laulu- ja tantsupeo roll on vähenenud või puudub professionaalseid tantsukultuuri ajakirjanikke?

Tantsuõpetaja **Aveli Asber** esitab aga küsimuse, kuidas peaks liigitama tantsurühm end tantsupeoprotsessis: „Viimastel tantsupidudel on ülevaatuste käigus ilmnunud täiskasvanute rahvatantsurühmade valitud liiki mittesobimise probleem.... Mille järgi valida liiki? Taseme või vanuse järgi? Mis on taseme näitaja? Millal on õige aeg vahetada liiki? Kas rühmaliiki on vaja? Kas saaks peo repertuaari jagada mingitel teistel alustel? Kes on A või C, B ja D rühmad? Kes ütleb, mida nad peaks oskama?“

Folklorist **Õie Sarv** kaasab kuulajaid küsimusteringi, mis käsitlevad tantsimise röömu ja sügavamat olemust: Kuidas tantse õppida? Kas traditsiooniliselt jälgendades või seletades juhendades? Kas piirkondlik eripära saab säilida? kas naine muutub tantsides meheks, kui seisab ringis mehe koha peal?

Sarnastel teemadel kutsuvad kaasa mõtlema ka Angela Arraste, Erika Põlendik, Kalev Järvela, Tiit Ojasoo, Rein Sikk. Ettekannete teesidega saate tutvuda ERRSi kodulehel.

VIIME KAERAJAANI EUROOPASSE

Üks vahva idee on Eestimaa peal liikumas. Nimelt: viime Eesti tuntuima rahvatantsu kaerajaan aastaks 2011 Euroopasse, õpetame võimalikult palju eurooplasi seda tantsima. Selle ideega tuli sügise hakul välja kirjanik ja kirjastaja Hans Luik senior ning tõi Eesti lehelugeja ja tantsurahva ette Eesti Päevalehe ajakirjanik Rein Sikk.

Idee taga pole suurt raha, küll aga on koondumas tublid rahvatantsijad ja rahvamuusikud, kellest igaühest sõltub Eesti rahvatantsu ja rahvamuusika ajaloo ühe pöörasema ettevõtmise õnnestumine. Seepärast löö juba täna ise kaasa ja õhuta seda tegema ka oma sõpru ning tuttavaid. Kaerajaani Euroopasse viimine on aga lihtsalt teostatav kui talitada nii, kuis järgnevad viis punkti õpetavad:

- Õpi ise kaerajaan selgeks
- Õpeta kaerajaan oma Eestimaa sõpradele selgeks
- Õpeta kaerajaan koos Eestimaa sõpradega ka oma välismaa sõpradele selgeks
- Kuuluta sellest kiiresti ERRS-ile kõva häälega, tee pilti ja videot
- Saada see kiri vähemasti viiele võimalikule kaerajaani sõbrale edasi

Täpsustuseks:

Kaerajaani muusika, tantsukirjeldus ja noot on hõlpsasti leitavad internetiküljelt www.errs.ee. Siia lisandub lähiajal ka esimene video. Samuti on siin veidi kaerajaani ajaloost ning muud selle tantsuga seotud materjale.

Kui kaerajaan on tantsitud, anna sellest kiiresti ja kindlasti teada Kadri Valnerile kadri@errs.ee lisades:

- mitu inimest, millal, kus ja kuidas tantsis;
- mitu ja mis rahvusest inimest kaerajaani selgeks sai;
- kui võimalik, lisa ka foto või video.

Teatamine on tarvilik, sest ERRS hakkab pidama parimate kaerajaanitajate edetabelit ja kaerajaani Euroopasse viimise kronoloogiat, mille leiad meie koduleheküljelt. Sealt saab ka näha, kui kaugele on asjaga jõutud.

Kaerajaani lugu, mida välismaalasele seletada on kokkuvõtlikult selline: külasepp Jaan Kaer pugus mõisa pesukööki, et piiluda seal pesu pesevaid näitsikuid, kes olid palavuse tõttu naxis riides. Paraku jäi Jaan Kaer vahele ja sattus pilkelaulu sisse, mis algab sõnedega „Oi Kaera-Jaan karga välja kaema ...“ Lisaks võib viidata Eesti külmale kliimale, kus hüppamine ja käte plaksutamine aitab sooja teha.

Kui kasutad internetis suhtlusgruppi *Facebook*, siis liitu fänniklubiga „Kaerajaan ja Kaera-Jaan Euroopasse“, kus saad teiste tublide kaerajaanitajatega suhelda. Lisaks toob Facebook sinu e-postkasti kõige kiiremad kaerajaani uudised.

Ole vaimne ja loominguline, kasuta ja tutvusta kaerajaani kõikvõimalikel ja võimatutel juhtudel, tutvusta ja töötle seda vastavalt fantaasiale, alusta ja lõpeta sellega üritusi alates rahvatantsu ja rahvamuusikalistest ettevõtmistest ning lõpetades kasvõi konverentsidega. Kindlasti teata kõigest kohe ka ERRS-ile.

Abistada võib ka kaerajaanimise meediakoordinaator Rein Sikk aadressil rein.sikk@eesti.ee.

Nüüd aga saada see kiri edasi vähemasti viiele sõbrale ning tuttavale.

EESTI TANTSU ÕPITI OTSE EUROOPA SÜDAMES

Tore on teada anda, et ajal, mil Eestimaal algatatud idee rahvatantsuga Euroopat äratama minna, on vägagi reibas algus juba tehtud.

15. novembril oli Belgias võimalus kohalikel folklooriõpetajatel, rühmade aktiivsetel tantsijatel ja teistelgi huvilistel õppida eesti tantsu õppepäeval, mis kandis kohalikel reklaamidel nimetust „Estse Dansen. Workshop voor beginners en gevorderden“

Tantsupäeva korraldaja, Vlaamse Volkskunstbeweging, tegi minule, kohalikule Eesti tantsuõpetajale, ettepaneku tutvustada ja õpetada Belgias eesti tantsu. Olles arvamusel, et ükski positiivne liigutus väikese Eesti tutvustamiseks pole iial liiast, otsustasin usaldust kasutada ja kutse vastu võtta.

Eeltöö ei olnud mitte lihtsate killast: didaktiliste materjalide koostamine, tõlkimine ning mis peamine, „mõistatamine“, mis siiski meie tantsus oleks huvitavaim siinsele õppijale.

Lisaks kursuse tarvis koostatud õppematerjalidele oli väga meeldiv huvilistele pakkuda suurepärase tasemega värsket rahvatantsukogumikku „Viron vakka“.

Vahetule õpetamisele toeks ja õppijatele aktiivseks puhkuseks oli väike kontsert siinse tantsurühma *NaabriMari* ja kahe lasterühma esitusel.

Ürituse heale kordaminekule aitas kaasa kõikide osaliste äärmiselt positiivne ja huvitatud suhtumine. See, kui palju küsimusele, kas on veel energiat mõne uue tantsu jaoks, vastati ühest suust, et veel ja veel, oli meeldivalt hämmastav.

Päeva programm sai üles ehitatud eesti etnograafilisele tantsule, sekka mõni vana seltskonnatants ning üks autoritants. Õpetatud ja selgeks õpitud sai tantsurahval suisa kaksteist tantsu.

Meenutamist väärt ilusaid mõtteid sai tantsuõppijate suust päeva lõpul kuulda. Kiidusõnu pälvis meie tantsumuusika, huvitavaks peeti tantsulugude konteksti. Lausa ootamatu oli ühe tubli meestantsija arvamus, et tema tunneb end eesti tantsudes mõnusalt kui omas kodus.

Mari Tomp, Eesti tantsu õpetaja Belgias

Fotol: Autor tantsu näitamas

TANTSUMAIAD MEHED ON KOKKU LOETUD

15. novembriga lõppes rühmade registreerimise Meeste Tantsupeole 2. Järgmisel suvel toimuvale peole soovib minna ligi 300 rühma enam kui 2500 tantsijaga. See arv näitab, et meeste huvi tantsu vastu on suur. Huvilisi on kõikidest maakondadest ja kõikidest rühmaliikidest, isegi E(eri)-rühmi ehk neid, kel muidu tantsupeole pole asja olnud, püüdleb järgmisel suvel platsile 18.

Tore on näha, et paljud paigad ja suuremad kollektiivid on välja pannud mitme rühma jagu mehi – nii tuleb peo põhikorraldaja Tarvanpää selts välja kaheksa rühmaga, Tartu Ülikooli RKA viie rühmaga, Väike-Maarja gümnaasiumis õpib Egne Liivalaidi käe all viis rühmatäit noori mehi ja Saku gümnaasiumis Kersti Ulmase ja Marje Kaselaidi õpetusel koguni kuus. Idavirulane Taivo Aljaste toob oma kodukandist Jõhivist Rakverre koguni 13 rühma 104 tantsijaga.

MTP2 toimub 13. juunil 2010 Rakvere staadionil.

Korraldavad MTÜ Tarvanpää Selts, Rakvere linnavalitsus, Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts ning Rahvakultuuri Arendus- ja Koolituskeskus.

PILTUUDIS

21. novembril kogunesid Rahvusraamatukokku tantsuõpetaja Niina Raadiku sünnipäeva pidama juubilari sõbrad ja head tuttavad. Paari tunni jooksul kuulati nii jutte Niinast kui Niinaga ja tantsiti Niinale.

ERRS soovib sellist pidulikku persoonikeskset kohtumiste päeva muuta traditsiooniks. ❀

ABIKS MTÜ ASUTAJATELE

EASi tellimusel on Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidul (EMSL) valmimas uued eesti- ja venekeelsed versioonid menukatest trükistest "Kuidas asutada kodanikeühendust" ning "Raamatupidamine ja maksud mittetulundusühingutele ja sihtasutustele". Eestikeelsete raamatute trükiarv on 1500, venekeelsetel 300.

Mugavalt saad ekraanil lugeda neid suurtele piltidele klikkides. Alla saab laadida <http://www.ngo.ee/29173> Paberil saab trükiseid ilmselt alates 47. nädalast maakondlikest arenduskeskustest.

SELTSID MINU ELUS

Tallinna ülikooli nüüdiskultuuri uurimiskeskus koostöös ühendusega Eesti Elulood korraldab võistluse "Seltsid minu elus" tähtpäevaga 15. jaanuar 2010. Võistlusele oodatakse elulugusid, milles räägitakse seltsides tegutsemise taustast, omaenda ja tutvuskonna suhetest seltsiliikumisega, tegevusest külaseltsides, kultuuriseltsides või üldrahvalikes liikumistes osalemisest.

Kirjutage sellest, kuidas valisite just need seltsid (aiandus, kodu-uurimine, looduskaitse, rahvatants, koorilaul, näitering), milles tegev olete, mis on olnud ja on teie roll seltsides? Milline tähtsus on seltsidel teie elus praegu? Mida seltsiliikumine on pakkunud/pakub?

Väga ollakse huvitatud elulugudest, milles leiavad kajastamist seltsitöö kogemused läbi mitme aastakümne. Tahame teada, kas teie seltsihuvi on seotud vanemate või koguni vanavanemate aktiivsusega nii kodukandi, kui üle-eestilistes ühendustes. Samuti on võistlusele teretunud elulood, milles jutustatakse viimaste aastate kodanikualgatusel.

Põhjus, miks niisugune võistlus ellu kutsuti, on tõsiasjas, et seltsid ja seltsitegevus on kaua olnud sünonüümiks Eesti asja ajamiseks. Vahetute osavõtjate meenutusi kas või 40 aasta tagusest seltsitegevusest pole aga sihipäraselt kogutud, nüüd on viimane aeg seda teha. Aga ka paarikümne aasta tagune seltside taastekkimise aeg väärib talletamist.

Teretunud on elektroonilised käsikirjad saadetuna kas rutt@hirmus.ee või aarelaid@tlu.ee. Aga ega paber ja pastakas pole keelatud, paberile pandud kaastööd tuleks saata Eesti Kirjandusmuuseumisse, Vanemuise 42, 51003 Tartu. Kokkuvõtted võistlusest teeb ühendus Eesti Elulood 2010. aasta aprillis oma kevadisel eluloopäeval. Paremad ja põhjalikumad tööd ostetakse.

EGA SA UNUSTANUD, KOHTUME 5. DETSEMBRI ÜLDKOGUL

ERRSi üldkogu toimub 5. detsembril kell 11-13 Rahvusraamatukogu väikeses konverentsisaalis.

Päevakord:

1. 2009. aasta tegevus ja 2010. aasta plaanid
2. 2010. aasta eelarve
3. Autorikaitsest
4. Rahvamuusikud pillipeol
5. Eesti Europeade ühingu tegemistest ja toimetamistest
6. Muud küsimused

Lähtudes üldkoosoleku kvoorumi nõuetest ning tuginedes mittetulundusühingute seadusele on koosolekule mittepääseval liikmel õigus delegeerida oma hääl kirjalikult mõnele teisele üldkoosolekul osalevale ERRSi liikmele.

Kell 15 on palutud kõik tublid tantsu- ja pilliõpetajad Rahvusraamatukogu suurde saali üheshingamisele, et olla möödunud suvise suursündmuse hinguses veel kord koos. Anna oma ühesolemise soovist teada hiljemalt 1. detsembriks errs@errs.ee või 6015641.

JÄRELHÜÜE EIKE RÕÕMUSELE

Novembri alguses suri pärast pikaajalist rasket haigust Eike Rõõmus, kelle tões ja vaimus tehtud elutööks oli rahvatants.

"Olge tasa, ma ei saa niimoodi trenni teha!" tavatses Ida-Virumaa tantsumemm Eike Rõõmus manitseda lobamokki proovisaalis oma energiat rahvatantsu peale kulutama. Manitses üle poole sajandi, sest tants oli selle naise elu ja töö - tões ja vaimus tehtud elutöö, mis sai kolme aasta eest rahvatantsu alal kuldmedaliga võrduva Anna Raudkatsi stipendiumiga kroonitud. Seda, et kullasära 23 üldtantsupeol kokku 61 rühmaga osalenud väsimatu tantsuõpetaja uhkusest upakile ajaks, polnud vaja karta. Või et tal suu jalgadest kiiremini käima hakanuks, vadrates vaid iseenda tublidusest.

"Mina ei ole jutumees, mina olen tantsumees," ütles oma vagu tasa ja targu ajanud Rõõmus, jäädes ka oma 75 aasta juubeli austamisõhtul tagasihoidlikuks.

Anna Raudkatsi fondi halduskogu on Eike Rõõmuse mahukast tegevuspagasist esile tõstnud pikaajalist eesti rahvatantsu edendamist Ida-Virumaal, sealhulgas venekeelses kultuurikeskkonnas, ning rahvatantsuansambli Virulane kauaaegset juhendamist, tantsupidude kunstilise toimkonna liikme tööd ja rahvatantsuga seonduva jäädvustamist.

"Kõik ideed, mida ta kandis, olid kullaterad," ütles Eike Rõõmuse kolleeg Kohtla-Järve kultuurikeskuses ning üle kümne aasta Virulases tantsinud Maret Käiss. "Ta oli meie vaimne ema, kelle kaotus on teinud meid orbudeks. Me elasime kui vanajumala selja taga, ta oskas nõuda ja nõu anda ning oli oma tegemistes väga täpne. Sel suvel toimunud üldtantsupidu "Üheshingamine" jäi viimaseks peoks, mida ta aitas meil oma raskele tervislikule seisundile vaatamata ette valmistada. "Mis ma virisen - mul on olnud väga ilus elu," ütles ta oma viimastel tööpäevadel."

Avaldatud ajalehe Põhjarannik loal

11.12 Silvi Abolkaln 60
12.12 Kaie Tali 45
14.12 Viktor Möttus 55
18.12 Heli Jaaska 55
19.12 Lembit Melles 75

Palju õnne!

Järgmine ERRSi Teataja ilmub detsembris.
Kaastööd oodatud aadressile kadri@errs.ee (Kadri Valner)